

Natura 2000 gebied 5 – Duinen Ameland

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Duinen
Status:	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Site code:	NL2003057 + NL9802001
Beschermde natuurmonument:	-
Beheerder:	Domeinen, Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat. It Fryske Gea, particulieren
Provincie:	Friesland
Gemeente:	Ameland
Oppervlakte:	2.012 ha

Gebiedsbeschrijving

Het gebied Duinen Ameland wordt landschappelijk gekenmerkt door een uitgestrekt duingebied dat zich over de gehele lengte van het eiland uitstrekt. In het oosten en in de noordwesthoek groeit het eiland aan, ter hoogte van Nes en Buren vindt kustafslag plaats.

Het gebied heeft een grote diversiteit aan milieutypen als gevolg van de grote variatie in nat versus droog, zoet versus zout en kalkhoudend versus kalkarm. In het oosten zijn de duinen relatief kalkrijk en is de verstuivingsdynamiek hoog, waardoor de hier gelegen Kooидуinen en Oerderduinen soortenrijk zijn. In het westen zijn het laagveenmoeras van de Lange Duinen, de heideterreinen en de korstmosrijke, oude duinkoppen bij Hollum bijzonder. In de binnenduinderand is een groot areaal aan natte duinheiden aanwezig met kraaihei en dophei. Het gebied omvat ook een paar kleine boscomplexen die bestaan uit aangeplant naald- en loofbos en spontane opslag.

Begrenzing

Het Habitatrichtlijngebied en het Vogelrichtlijngebied vallen geheel samen met de begrenzing van het Natura2000-gebied, dat een oppervlakte beslaat van 2.040 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen.

Het in hoofdstuk 2 genoemde (voormalige) beschermde natuurmonument valt voor een klein deel binnen de begrenzing van Duinen Ameland (7 ha). Het grootste deel van dit natuurmonument is gelegen binnen het aangrenzende Natura 2000-gebied Waddenzee.

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde openbare wegen en bebouwing aan de rand van het gebied zijn zo mogelijk buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, perceelscheidingen en de overgang van kwelder naar duin.
- Onlogische verschillen (< 25 ha) tussen Vogel- en Habitatrichtlijngebied zijn opgeheven door de meest ruime grens aan te houden.

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitatype
H2110	Embryonale duinen
H2120	Witte duinen
H2130	Grijze duinen
H2140	Duinheiden met kraaihei
H2160	Duindoornstruwelen
H2170	Kruipwilgstruwelen
H2190	Vochtige duinvallen

Habitatrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
H1903	Groenknolorchis

Vogelrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
A063	Eider - b
A081	Bruine kiekendief - b
A082	Blauwe kiekendief - b
A119	Porseleinhoen - b
A222	Velduil - b
A338	Grauwe klauwier - b

Voorstel voor toevoegen aan de database:

H2150	Duinheiden met struikhei ¹
H6230	Heischrale graslanden ¹
A021	Roerdomp - b ⁵
A277	Tapuit - b ⁶
A295	Rietzanger - b ⁶

Voorstel voor het verwijderen uit de database:

A001	Roodkeelduiker - n ²⁵
A034	Lepelaar - b ²⁰
A062	Topper - n ²⁵
A065	Zwarte zee-eend - n ²⁵
A132	Kluut - b ²⁰
A141	Zilverplevier - n ²⁵
A143	Kanoet - n ²⁵
A149	Bonte strandloper - n ²⁵
A157	Rosse grotto - n ²⁵
A176	Zwartkopmeeuw - b ²⁰
A183	Kleine mantelmeeuw - b ²⁰
A193	Visdief - b ²⁰
A194	Noordse stern - b ²⁰
A195	Dwergstern - b ²⁰

Kernopgaven

- 2.01 **Witte duinen en embryonale duinen:** Ruimte voor natuurlijke verstuiwing: witte duinen H2120 en embryonale duinen H2110 o.m. van belang als habitat voor kleine mantelmeeuw A183, dwergstern A195, bontbekplevier A137 en strandplevier A138.
- 2.02 **Grijze duinen:** Uitbreiding en herstel kwaliteit van grijze duinen *H2130, ook als habitat van tapuit A277, velduil A222 en blauwe kiekendief A082, door tegengaan vergrassing en verstruweling.
- 2.05 **Open vochtige duinvalleien, inclusief vochtige duinbossen:** Behoud oppervlakte en herstel kwaliteit van vochtige duinvalleien (*kalkrijk*) H2190_B. Behoud vochtige duinvalleien H2190 als habitat van roerdomp A021, lepelaar A034, blauwe kiekendief A082, velduil A222, noordse woelmuis *H1340, nauwe korfslak H1014 en groenknolorchis H1903 (vergroting oppervlakte is vrijwel overal gedaan). Op Terschelling en Schiermonnikoog meer ruimte voor duinbossen (*vochtig*) H2180_B.
- 2.08 **Gradiënt binnenduintrand:** Herstel hydrologie/vochtgradiënt duinbossen (*binnenduintrand*) H2180_C, heischrale graslanden *H6230 en blauwgraslanden H6410 (Schouwen, Texel, Terschelling, Schiermonnikoog, langs vastelandskust én Goeree en Voorne). Op Texel mede t.b.v. noordse woelmuis *H1340.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H2110 Embryonale wandelende duinen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype embryonale duinen is momenteel in goede kwaliteit en over voldoende oppervlakte aanwezig. Gezien de afbakening in de begrenzing tussen de Waddeneilanden en Waddenzee of Noordzeekustzone is het areaal op de Waddeneilanden niet zeer groot. Het betreft een habitatype waarvan de exacte locatie en de oppervlakte jaarlijks sterk kunnen wisselen ten gevolge van erosie- en sedimentatieprocessen.

H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen")

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Het habitatype witte duinen is momenteel aanwezig. Behoud van de kwaliteit (verstuiwing) in de zeereep is tevens van belang voor verbetering kwaliteit van achtergelegen duingraslanden, kwelders en duinvalleien. Gezien de afbakening in de begrenzing tussen de Waddeneilanden en Waddenzee of Noordzeekustzone is het areaal op de Waddeneilanden relatief groot. Het betreft een habitatype waarvan de

exacte locatie en de oppervlakte jaarlijks sterk kunnen wijzigen ten gevolge van erosie- en sedimentatieprocessen.

- H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")**
 Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit grijze duinen, *kalkarm* (subtype A) en grijze duinen, *heischraal* (subtype C). Behoud oppervlakte en kwaliteit grijze duinen, *kalkrijk* (subtype B).
 Toelichting Het habitatype grijze duinen is momenteel over verreweg het grootste deel van het oorspronkelijke oppervlakte sterk vergrast, vooral op de westelijke deel van het eiland. Landelijk verkeert het habitatype in een zeer ongunstige staat van instandhouding en geldt als doel uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
 Voor het grijze duinen, *kalkrijk* (subtype B) levert het gebied slechts een geringe bijdrage. In de toekomst kan het gebied een zeer grote bijdrage gaan leveren voor het subtype grijze duinen, *kalkarm* (subtype A). Voor het subtype grijze duinen, *heischraal* (subtype C) liggen de mogelijkheden vooral in kwaliteitsverbetering in de binnenduintrand.
- H2140 *Vastgelegde ontkalkte duinen met *Empetrum nigrum***
 Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit duinheiden met kraaihei, *vochtig* (subtype A) en behoud oppervlakte en kwaliteit duinheiden met kraaihei, *droog* (subtype B).
 Toelichting De habitatypen duinheiden met kraaihei, *vochtig* (subtype A) en duinheiden met kraaihei, *droog* (subtype B) zijn momenteel over een zeer groot oppervlakte aanwezig waardoor het gebied een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor beide subtypen van dit habitatype levert. Omdat de landelijke staat van instandhouding matig ongunstig is vanwege de kwaliteit (weinig jonge stadia), wordt verbetering van de kwaliteit nagestreefd. Het gebied levert een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel.
- H2150 *Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetea*)**
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype duinheiden met struikhei is momenteel in goede kwaliteit aanwezig over een gering oppervlakte. Omdat de landelijke staat van instandhouding gunstig is wordt behoud van oppervlakte en kwaliteit nagestreefd.
- H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides***
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype duindoornstruwelen is momenteel in goede kwaliteit over slechts een klein oppervlakte aanwezig. Uitbreiding van dit habitatype kan een bedreiging vormen voor onder meer habitatype H2130 grijze duinen.
- H2170 Duinen met *Salix repens ssp. argentea (Salicion arenariae)***
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype H2190 vochtige duinvalleien is toegestaan.
 Toelichting Het habitatype kruipwilgstruwelen is momenteel in goede kwaliteit en over voldoende oppervlakte aanwezig, veelal in mozaïek met andere duinvalleibegroeiingen van habitatype H2190 vochtige duinvalleien.
- H2190 Vochtige duinvalleien**
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit vochtige duinvalleien, *open water* (subtype A), en vochtige duinvalleien, *hoge moerasplanten* (subtype D), behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, *ontkalkt* (subtype C) en uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (subtype B).
 Toelichting Het habitatype vochtige duinvalleien is momenteel in goede kwaliteit en over voldoende oppervlakte aanwezig wat betreft de duinvalleien, maar binnen de diversiteit is het subtype vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (subtype B) ondervertegenwoordigd. Ontwikkeling van jonge, kalkrijke successiestadia is bijvoorbeeld mogelijk op recent ontstane groene stranden. Het gebied levert een zeer grote bijdrage aan het landelijke

doel voor de subtypen vochtige duinvalleien, *ontkalkt* (subtype C) en vochtige duinvalleien, *hoge moerasplanten* (subtype D).

H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Oppervlakte-uitbreiding heischrale graslanden is gewenst gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding. Mogelijkheden voor uitbreiding doen zich op meerdere plekken voor in de binnenduinstrand.

Soorten

H1903 Groenknolorchis

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop voor uitbreiding populatie.

Toelichting De groenknolorchis is momenteel nog slechts sporadisch aanwezig op het eiland, doordat jonge, kalkrijke duinvalleien zeldzaam zijn geworden. Voor duurzaam behoud zijn telkens opnieuw jonge successiestadia van habitatype H2190 vochtige duinvalleien noodzakelijk.

Broedvogels

A021 Roerdomp

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2 paren.

Toelichting In de 80-er jaren broedden maximaal 6 paren (1987). Daarna fluctueerde het aantal tussen 0 en 3; In de periode 2001-2003 broedden jaarlijks 2-3 paren op Ameland. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Waddeneilanden ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A063 Eider

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van tenminste 100 paren.

Toelichting Na de vestiging van de eider in het open duin in de 30-er jaren was de soort aanvankelijk zeer schaars. Vanaf de 50-er jaren zijn de aantallen toegenomen tot ruim 200 paren in het begin van de 80-er jaren (maximaal 275 in 1984). Daarna fluctueerde het aantal tussen de 100 en 235. Vervolgens trad een afname op met in 2003 nog slechts 25 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie gaan leveren.

A081 Bruine kiekendief

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van tenminste 40 paren.

Toelichting Na de hervestiging van de bruine kiekendief als regelmatige broedvogel in de natte duinvalleien aan het eind van de zeventiger jaren is de populatie steeds verder toegenomen tot een maximum van 45 paren in 2001. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A082 Blauwe kiekendief

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting Vanaf de vestiging in het open duin in 1940, is de blauwe kiekendief toegenomen tot maximaal 26 paren in 1990. Vanaf halverwege de 90-er jaren heeft een sterke terugval opgetreden. In de periode 2000-2003 zijn jaarlijks 3 tot 5 paren waargenomen. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of

verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van 2 paren.

Toelichting De porseleinhoen is altijd een zeer schaarse broedvogel geweest van vochtige duinvalleien met hooguit enkele paren. Ondanks de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie niet noodzakelijk gezien het geringe areaal potentieel biotoop. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie.

A222 Velduil

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting Tot begin 90-er jaren was de velduil een broedvogel van het open duin in fluctuerende aantallen, doch zonder een eenduidige trend. De broedvogelaantallen wisselden met de stand van de veldmuis (Ameland is het enige Waddeneiland waar veldmuizen voorkomen). Een absoluut topjaar was 1989 met 42 paren. In daljaren zakte het aantal onder de 20 paren. Vanaf halverwege de 90-er jaren is een sterke terugval opgetreden met een voorlopig minimum van 2 paren in 2002. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A277 Tapuit

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.

Toelichting Vermoedelijk was het aantal broedparen van de tapuit in het open duin stabiel tot eind 80-er jaren (120-140 paren). Daarna volgde echter een sterke afname. Toch is het momenteel het belangrijkste broedgebied in Nederland (met 56 paren in 2001, 39 in 2002 en 35 in 2003). Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A295 Rietzanger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 230 paren.

Toelichting De rietzanger is vermoedelijk pas een broedvogel van de natte duinvalleien sinds halverwege de vorige eeuw. In de 80-er jaren werd het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie overschreden (bijv. 264 paren in de Lange Duinen in 1987). Voor de periode 1999-2003 wordt het gemiddeld aantal paren geschat op 230. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A338 Grauwe klauwier

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 1 paar.

Toelichting De grauwe klauwier is van oudsher een broedvogel van het gevarieerde duinlandschap in aantallen die altijd onder het niveau van een sleutelpopulatie bleven (maximaal 30 paren begin 70-er jaren). Daarna was de populatie stabiel tot eind 80-er jaren waarna een geleidelijke, doch continue, afname inzette. In 1998 werd het laatste broedgeval vastgesteld. Herstel van een sleutelpopulatie (40 paar) lijkt, gezien de algehele tendens in Nederland onmogelijk. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is als doel uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied geformuleerd. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een sleutelpopulatie, maar draagt

wel bij aan de draagkracht in de regio Waddeneilanden ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H2110 Embryonale duinen	+	-	=	=
H2120 Witte duinen	-	+	=	=
H2130_A Grijs duinen (<i>kalkrijk</i>)	--	-	>	>
H2130_B Grijs duinen (<i>kalkarm</i>)	--	+	=	=
H2130_C Grijs duinen (<i>heischraal</i>)	--	-	>	>
H2140_A Duinheiden met kraaihei (<i>vochtig</i>)	-	++	=	>
H2140_B Duinheiden met kraaihei (<i>droog</i>)	-	++	=	=
H2150 Duinheiden met struikhei	+	+	=	=
H2160 Duindoornstruwelen	+	+	=	=
H2170 Kruipwilgstruwelen	+	-	= (<)	=
H2190_A Vochtige duinvalleien (<i>open water</i>)	-	+	=	=
H2190_B Vochtige duinvalleien (<i>kalkrijk</i>)	-	+	>	>
H2190_C Vochtige duinvalleien (<i>ontkalkt</i>)	-	++	=	>
H2190_D Vochtige duinvalleien (<i>hoge moerasplanten</i>)	-	++	=	=
H6230 Heischrale graslanden	--	+	>	>

<i>Soorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
H1903 Groenknolorchis	--	-	>	>

<i>Broedvogelsoorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A021 Roerdomp	--	-	=	=
A063 Eider	--	-	>	>
A081 Bruine kiekendief	+	+	=	=
A082 Blauwe kiekendief	--	+	>	>
A119 Porseleinhoen	--	-	=	=
A222 Velduil	--	+	>	>
A277 Tapuit	--	+	>	>
A295 Rietzanger	-	-	=	=
A338 Grauwe klauwier	--	-	>	>

¹ Op basis van recente informatie blijkt het habitattype thans voor te komen in het gebied.

⁵ Aantal thans hoger dan 1% van Nederlandse broedpopulatie of bijdrage van gebied noodzakelijk t.b.v. sleutelpopulatie.

⁶ Herstel van een technische fout in database 2004.

²⁰ Soort vervalt t.g.v. herbegrenzing binnen Natura 2000.

²⁵ Soort vervalt t.g.v. herbegrenzing binnen Natura 2000.

